

MAANDBLAD

UITGEGEVEN DOOR HET NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG.

Maandelijksche Vergadering
van het Natuurhistorisch Genoot-
schap, in het Museum te Maastricht,
□ Looiersgracht, □
op Woensdag 2 Maart a. s.,
tegen 6 uur.

Ook belangstellende niet-leden hebben
toegang. HET BESTUUR.

VERSLAG DER MAANDELIJSCHE VERGADE- RING OP WOENSDAG 2 FEBR. L.L.

Met den Voorzitter zijn aanwezig de heeren: Aug. Kengen; L. A. J. Keuller; G. van Bers Jr.; C. A. Idzerda; P. Heyn; G. H. G. Lagers; Joh. v. d. Zwaan; M. J. van 't Kruys; Edmond Nijst.

De Voorzitter opent tegen 6 uur de vergadering en geeft 't woord aan Pastoor A. Kengen, Caberg.

Op 't Caberger-plateau, in löss te Belvédère zijn op ± 1 à $1\frac{1}{2}$ Meter diepte vaak menschen-skeletten gevonden (1). Twee hiervan bevinden zich thans in het Museum te Maastricht. Meermalen is de vraag geopperd: „hoe zijn die skeletten daar terecht gekomen?...”

Pastoor Kengen meent op deze vraag een plausibel antwoord te kunnen geven.

En wel aan de hand van: „de Chronijk van Gijsbrecht Wijnen van Rothen” (1790—94), dit jaar uitgegeven in het Belgisch Maandschrift „Limburg” door J. Breuer en J. Coenen.

De schrijver van de chronyk, die als daglooner bij den Pastoor van Dilsen werkte, heeft in een zeer naieve taal de gebeurtenissen opgeteekend, welke in de fel bewogen dagen der Fransche revolutie in zijne omgeving plaats hadden. Als een staaltje van zijn schrijftrant laten wij hier volgen wat hij vertelt van een bezoek aan Maastricht, nadat de Fransen in 1793 het beleg der stad hadden opgebroken:

„Want den 24 Meert toen ben ik, Gybertus Wijnen, naar de stad toe geweest, want ik woonde in dien tijd bij den heer Mijnheer Pastoor van Dilsen, want de Heer was van Maastricht vandaan, want de Heer Pastoor had mij daar naar toe geschikt. Maar wat wonder zaken heb ik daar gezien. Eene plaats genaamd op Caberg, daar heb ik de Fran-

(1) Behalve menschen-skeletten vindt men en op 't plateau van Caberg en in 't Bosscherveld geraamten van paarden, benevens hoefijzers, o.a. ± 70 stuks van deze laatste bij het aanleggen van de waterleiding in de straten van Caberg.

sche batterijen gezien en de plaats daar zij hunne bommenketels op hadden staan.

Ach wat wonderse werken heb ik daar gezien. Ik heb ook gezien eene kuil, daar de Fransen hunne doode menschen in begroeven. Het getal en kan ik niet ten volle schrijven, maar zoo ik gehoord heb, omtrent de zevenhonderd die daar gebleven zijn.

Ja, ik heb ook gezien dat het bloed van de doode menschen uit de kist kwam loopen. Ik heb ook gezien dat de kanonskogels, die de Hollanders uit de stad van Maastricht geschoten hadden, ja ik heb gezien dat ze op het veld lagen gelijk men erwten had gezaaid! Want ik heb eene kanonskogel op mijne armen gedragen van Caberg tot in Dilsen en zij weegde omtrent de vier en twintig pond zwaar. Die had ik meegebracht als een gedachtenis voor mij. Maar ik heb ze aan den Heer Mijnheer Pastoor Cyrius van Dilsen gegeven (Josephus Cyrus, pastoor te Dilsen, overleed 23 Mei 1796) en hij gaf mij drie schilden daarvoor, en ik had hem ook een stuk van eene bom meegebracht tot eene gedachtenis van den oorlog.”

Naar aanleiding van wat Pastoor Kengen mededeelde ontspon zich 'n discussie over allerlei vondsten, welke in Zuid-Limburg, vooral in de buurt van Maastricht, hebben plaats gehad en werd gediscussieerd over „homo testis diluvii”, over vondsten van menschelijke overblijfselen in de buurt van Maastricht, over les stations néolithiques de Ryckholt etc.

Vervolgens gaf de Heer Keuller eene uiteenzetting van de verschuivingen en storingen, welke voorkomen op de kaart van Reinholt.

De Voorzitter dankt de sprekers en hoopt dat de maandelijksche vergaderingen zich steeds meer en meer in belangstelling mogen verheugen. Hij drukt zijn bijzonder genoegen uit over de aanwezigheid der „pers” (Limburgse Koerier en Limburgsch Dagblad).

De Heer Edm. Nijst stelt voor om in den vervolge de maandelijksche vergaderingen aan de leden bekend te maken door middel van een speciaal schrijven, dus niet per Maandblad.

De Voorzitter wijst op de onkosten hieraan verbonden, doch zegt overweging toe.

Ten slotte noodigt de Voorzitter de aanwezigen uit om de biologische vogelengroep, zoo pas in 't Museum aangebracht, te bezichtigen en wordt de vergadering tegen 9 $\frac{1}{2}$ uur gesloten.

ZUR NIEDERL. KAEFER-FAUNA UND LOKAL- FAUNA VON SÜD-LIMBURG.

V.

Schon weit über 50 Jahre lang wird eifrig an der wissenschaftlichen Erforschung der einheimischen Käferwelt gearbeitet und noch ist kein Ende

absusehen. Klima, Bodenbeschaffenheit und Pflanzenwelt nicht minder als unsere grosse und kleine Tierwelt geben uns eine gewisse Sicherheit, dass noch etliche Hunderte von Mittel- auch Westeuropäischen Käferarten in den Niederlanden zu entdecken und festzustellen sind. Was für unser Land im allgemeinen gilt, gilt vornehmlich auch für unser kleines Süd-Limburg. Als Wegweiser für das, was hier noch zu tun ist, wollen die Liste von Jhr. Dr. E. Everts im Jahrbuch 1916 und meine Liste im Jahrbuch 1919 dienen, während diese Mitteilungen im Maandblad kurz aber volledig das Neueste über unser schönes wissenschaftliches Ziel bringen: den Reichtum unseres Landes an Coleopteren mehr und mehr kennen zu lernen. Zugleich ermöglichen diese Mitteilungen allen, die es interessiert, die genannten beiden Listen à jour beizuarbeiten.

1. Neue Arten für die Landesfauna, in Süd-Limburg entdeckt.

1186quater *Colonus fuscus* Er.

1249ter *Agathidium mandibulare* St. Ein Exemplar dieses nicht häufigen Tierchens, das aber an mehreren Orten des Rheinlandes, auch bei Aachen bereits gefunden war, klopfte ich im August im Aalbecker Park von einem schimmelligen trockenen Ulmenast. Es war ein Männchen, das stets durch ziemlich starke Vergrößerung des linken Kiefers (Mandibel!) ausgezeichnet ist. Erst zwei Tage später gelang es mir, am gleichen Ort ein zweites Exemplar, ein Weibchen zu finden. ♂ Collection Everts, ♀ Coll. Rüschk.

2. Arten der Landesfauna, die jetzt auch aus Süd-Limburg bekannt wurden.

1587 *Corticaria ferruginea* Gylh. Ich fing 1 Ex. in d. Heerleheide 5.

1822 *Cercyon terminatus* Mrsh. Endlich fand ich diese längst gesuchte Art in einem Unkrauthaufen. Valkenburg 5. Jetzt ist aus dieser Gattung noch *C. ustulatus* Preysse an feuchten Orten, ebenfalls unter Pflanzenabfall zu suchen.

2067 *Cyphon Paykulli* Guér. Ein Exemplar in der 'hel' bei Aalbeek auf Sumpfboden.

2636bis *Longitarsis senicionis* Ch. Bris. Wylré. Collect. Everts (s. Ent. Ber. 116).

3. Neue Arten für die Landesfauna, die nicht aus Süd-Limburg bekannt sind (s. Ent. Ber. 117).

452bis *Gyrinus striolatus* Fowl. Bei Durchsicht m. Gyriniden-Materials fand sich ein in Skulptur abweichendes Exemplar von Exaeten 1901, wohl von P. Wasmann gefangen. Es stimmt mit der von Everts (Ent. Ber. 107) gegebenen Beschreibung von *G. striolatus* Fowl. Geschenkt an die Standard-Collektion-Everts.

623bis *Atheta arata* M. et R. Smits v. Burgst, Breda 3.

846bis *Philonthus corvinus* Ev. Van de Wiel, Valkeveen 3. (Ent. Ber. 116).

912bis *Medon apicalis* Kr. Van d. Wiel, Wapenveld (Geld.) 4.

2090ter *Cantharis pulicaria* F. Wittpen, Arnheim 5.
2670ter *Bruchus emarginatus* All. W. van Heurn, den Haag. Eingeschleppt in Erbsen.

2852bis *Stenopelmus rufinus* Gylh. Everts, den Haag 10. Eingeschleppt mit Arolla.

3204 *Bostrychus typographus* L. P. Riswick, Eindhoven 8. Der gefürchtete „Buchdrucker“. Eingeschleppt mit Holz? (Ent. Ber. 113).

4. Verschiedenes.

2636 *Longitarsis picipes* Steph. Aus Süd-Limburg wurden zwei Exemplare für diese Art gehalten, eines aus Wylré u. eines aus Sittard. Das aus Wylré gehört nach Everts zu 2636bis *L. senicionis*. Das Sittarder Exemplar (wo ist das Belegstück?) wohl auch. Deshalb ist 2636 *L. picipes* als nicht bekannt aus S.-L. anzusehen (Ent. Ber. 116).

2275 *Anaspis ruficollis* F. ist nicht bekannt aus unserer Lokalfauna. Die hierzu gerechneten Stücke gelten als *A. Regimberti* Sch. (Ent. Ber. 114).

Stand der Käferfauna des Landes (s. Ent. Ber. 117), einschliesslich der hier neu aufgeführten Arten 3517

Hier von bekannt auch aus S.-Limburg, z. T. nur aus S.-Limburg ± 2632

Belegstücke für die S.-Limburger Angaben: die meisten in d. Kollektion Everts, 1512 in Kollektion Rüschkamp, vereinzelt nur in Kollektionen Wasmann, v. d. Wiel, Zöllner, u. s. w.

Maastricht, Februar. P. F. RÜSCHKAMP S. J.

DE VOGEL EN ZIJN BROEDSEL.

Naar aanleiding van een publicatie in „Ardea“ verzocht de Z. Eerw. President me om een bijdrage over genoemd onderwerp. Des te gereeder meende ik dit verzoek te moeten inwilligen, nu me hier een gelegenheid werd geboden eenige vergoeding aan te bieden voor de zorgen en moeiten, die de Z. Eerw., vroeger op Rolduc, heeft besteed om schrijver dezes uit de boomen en struiken te houden.

Bij de bestudeering van de instinct-ontaarding bij den koekoek ontstond vanzelf de vraag: welke band bestaat er tusschen den vogel en zijn broedsel? Is een vogel „gehecht“ aan zijn eigen eieren en jongen?

A priori kan men hieromtrent niets weten; van daar, dat men moet overgaan tot proefnemingen.

Alvorens tot een zeker oordeel over het resultaat der proefnemingen te kunnen geraken, moet men het eerst eens worden over den eigenlijken werkdadigen invloed, die van het broeden uitgaat. Is dit alleen de warmte? Dan kan men den broedenden vogel ook vervangen door eene andere warmtebron. Dit nu blijkt in de werkelijkheid ook het geval te zijn; immers zoowel de zonnewarmte (Struis) als de warmte, die vrij komt bij een rottings-proces (Megapodiden), blijkt, in de natuur, als broedwarmte te zijn aangewend.

Ook de mensch heeft deze omstandigheid benut, om, onafhankelijk van jaargetijde en broeddrift, de eieren te laten uitbroeden door kunstmatig aangebrachte warmte. Al kan men de tegenwoordige broedmachine wel degelijk een moderne vondst noemen, toch werd deze wijze van broeden al van ouds in China toegepast en vindt men Egyptische inschriften, die bewijzen, dat voor 4000 jaar de broedoveris daar reeds bekend waren. Hierover weet ons dan ook Aristoteles († 322 v. Chr.) en Plinius de Oudere († 79 n. Chr.) belangrijke bijzonderheden mede te deelen, waaruit blijkt, dat